

Q Vriendenkring

Maandblad van de Nederlandse Quakers.

96^e Jaargang, nr. 10 nov. 2025

Een koperwiek in een boom met veel bessen, een terugkerende migrant.

Foto: redactie

De goddelijke vonk in De legenden van de Baal Shem

Thema van de retraite in februari 2026

De weg terug, druksel van Werkman

De Baal Shem

De tocht naar Jeruzalem,
druksel van Werkman
2

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Dit moet binnenkort verhoogd worden, in verband met sterk verhoogde portokosten. Wil je vast meer overmaken? Doe dit dan op onderstaande bankrekening.

Internationaal: Europa en Wereldwijd: €75,00 per jaar.

Email abonnement. (PDF) €5,00 per jaar

Nieuwe abonnee? Welkom! Stuur even een email naar:

vriendenkringredactie@gmail.com

Op onze website kun je de actuele en oude Vriendenkringen vinden.

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen.

Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: **NL 65 TRIO 0212 3772 64**

t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'.

Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U.

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle.

Email: *vriendenkringredactie@gmail.com*,

Redactie: Hylkia Nieuwerth en Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.dequakers.nl

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), ook een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebook-groep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring-abonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

Inhoud

De goddelijke vonk in De legenden van de Baal Shem	2
Redactioneel.....	5
Vanuit de Stilte naar Vrede	6
In de Stilte	7
Een persoonlijke God?	8
Quaker retraite.....	9
Een wereld zonder oorlog	10
Identiteit.....	14
Wat vraagt de Liefde van ons?.....	16
Bericht uit Gaza	20
Getuigenis van Gelijkheid – onze gedeelde menselijkheid	21
Gewetensbezwaarders in Georgië	24
Wie gaat de Underground Railroad heropenen?.....	28
Van Vijand- naar Vriendbeelden	31
Tien manieren om je tegen het opkomende fascisme te verzetten	35
Ontheemd in Gaza.....	39
Een wandeling in hun schoenen	40
Vrienden in het hele land	41
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....	42
Foto's Klimaat demonstratie.....	43
Quakers in Gaza.....	44

Nog een foto van de klimaatmars op 26 oktober:

Future is vegan, de toekomst is veganistisch

Redactioneel.

Wat een mooie stille meeting was het 19 oktober in Deventer! Na een hele tijd stilte, kwamen er enkele getuigenissen.

Ook de getuigenis van de ervaring van de persoonlijke en/of universele 'God' werd naar voren gebracht. Na afloop kwam iedereen in alle rust aan bod om te delen wat zijn of haar ervaring in de stilte was. Ook deelden de acht aanwezigen hun beeld van God, of beeld van een onzichtbare kracht. Wat een mooie verscheidenheid! En wat waardevol om dat met elkaar te delen en de verschillen helemaal te respecteren! De eerste drie artikelen van deze Vriendenkring geven al een mooi beeld van deze verscheidenheid. De woorden die we gebruiken zijn niet dezelfde, maar het lukte ons heel mooi om goed te luisteren naar elkaar en ons met elkaar verbonden te voelen omdat onze ervaringen achter de woorden en de beelden wellicht meer gemeen hebben.

Wat mooi is het dan om te zien dat de komende retraite als thema heeft wat de Goddelijke vonk is in de Chassidische Legendes van de Baal Shem! Zo'n legende heeft zoveel diepgang dat we ons daarin met elkaar en met de wereld verbonden kunnen voelen.

Ik vind het zo belangrijk bij de Quakers dat, hoe de theologische beelden en ideeën ook uit elkaar lopen, er een grote mate van acceptatie, tolerantie en verdraagzaamheid is, ook naar andere geloven en andere kerken.

Het spreekt mij zo sterk aan bij de Quakers dat is de wil er is om vanuit het samen stil zijn en 'dat van God' te ervaren, actie te ondernemen voor een betere wereld. Als we 'dat van God' echt voelen als fundamenteel in alle aspecten van ons leven, dan zetten we ons in om de wereld een beetje beter te maken, of zoals je wilt een beetje minder slecht. Je inzetten voor vrede, een wereld zonder oorlog, je angst overwinnen om de waarheid tegen de machthebbers uit te spreken.

Telkens als ik berichten over Gaza zie, voel ik me zwaar worden van verdriet en boosheid. Maar als ik zie hoe moedig onze Amerikaanse Quaker Hulporganisatie (AFSC) zich inzet om iets aan het leed daar te doen, voel ik me gesterkt hen te steunen. Ik wil jou als lezer van 'De Vriendenkring' bij deze ook oproepen hieraan bij te dragen. Dit kan eenvoudig door een bedrag over te maken aan het Quaker Hulpfonds met vermelding: AFSC GAZA. Uiteindelijk hoop ik dat 'dat van God', ook in degenen die nu zoveel geweld gebruiken, toch de overhand zal krijgen. Hoe kunnen we verbinden en de macht van de liefde laten overheersen?

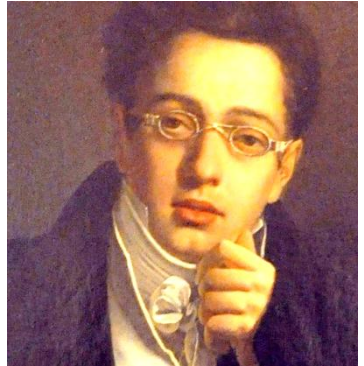
Sytse Tjallingii (Redacteur)

Vanuit de Stilte naar Vrede

Ingezonden door Willem Furnée

Epiloog Alg. Vergadering van de Quakers 19 mei 2017

De tekst is geïnspireerd door Teresa van Avila en Friedrich Rückert, de schrijver van het lied 'Du bist die Ruhe' dat Schubert op muziek zette.

*De vrucht van Stilte is Gebed,
mijn ziel versmelt in rust en vrede bij U.
Van U alleen mijn heil!*

*Ja bij U verstilt mijn ziel en vrede,
keert zich stil tot U.*

*De vrucht van Gebed is Ontvankelijkheid
U opent mij de ogen en de oren.
Ik schouw U, word gewaar Uw stille stem.
Voel mij door U gedragen
Bespeur Uw Licht in ogen van mijn medemens.*

*Ontvankelijkheid scheidt Verbondenheid
Nu ik mijn tegenover zie met Uw ogen,
in zijn/haar stem Uw stilte hoor,
kan ik niet anders dan mij verbonden voelen,
zelfs met wie mij eerder tegenstond.*

*Verbondenheid brengt Vrede voort
Waar verbondenheid de grondtoon is,
is ruimte voor dissonanten,
voor stem en tegenstem,
maar heerst toch volmaakte harmonie.*

In de stilte

1. In de stil - te kiemt het le - ven. In de
 2. In de stil - te spreekt de Va - der Tot het
 3. In de stilt' is in mijn den - ken Gods ge -
 4. O! als wij maar wil - len wach - ten. Sa - men

1. stil - te zwelt de vrucht: Wordt het
 2. rus - tig luist' - rend oor: In de
 3. dach - te op - ge - gaan: Heb ik
 4. zwij - gen lang en stil, Zal de

1. kleu - ren - klee - ge - we - ven Van een
 2. stil - te - dringt Zijn lief - de Tot ver -
 3. soms in vroom' aan - bid - ding Voor Zijn
 4. Va - der ons ont - vou - wen De ge -

1. zo - mer - a - vond - lucht: In de stil - te!
 2. moei - de har - ten door: In de stil - te!
 3. aan - ge - zicht ge - staan: In de stil - te!
 4. hei - men van Zijn wil: In de stil - te!

Een persoonlijke God?

Door Jan Marsh 2015 in *Quaker Faith and Practice in Aotearoa New Zealand*

Ik ben niet iemand die een persoonlijke God kan ervaren.

Ik heb ook niet de ervaring van het goddelijke dat zin geeft aan het bestaan.

Maar ik ben er sterk van overtuigd dat het onze taak in het leven is om het beste uit onszelf te halen, door vriendelijk en harmonieus met elkaar en de natuur te leven, en daarin zijn er dagelijkse wonderen die ons verrukken en leiden. Onder Vrienden heb ik het gevoel dat ik de beste manier zoek om mijn leven te leiden, met de steun van anderen die ook het beste uit zichzelf willen halen. Hoe we dat precies doen, doet er minder toe dan dát we het doen.

*Uiteindelijk komt het neer op: "Wat kun jij zeggen?"**

**George Fox: 'Christus zegt dit en de apostelen zeggen dat. Maar wat kunt u zeggen?'*

Een persoonlijke God

Het Goddelijke dat zin geeft aan het bestaan

Quaker retraite

Door Erik Dries en Marlies Tjallingii, leden van de retraite commissie

Hierbij kondigen we de retraite aan die we houden van 13 tot 15 februari 2025 in het Willibrord Klooster bij Doetinchem. Het is op onze vertrouwde plek waar we al heel wat jaren samen komen.

Het thema is: De chassidische legenden van de Baal Shem zoals weergegeven door Hendrik Nicolaas Werkman. Werkman heeft in de tweede wereldoorlog zijn drukwerkplaats gebruikt om druksels te maken. Als uitgangspunt nemen we het boekje:

Chassidische legenden, een suite van H.N. Werkman. Deze zijn gebaseerd op de Legendes van de Baal Shem van Martin Buber.

We zullen de druksels van Werkman op ons in laten werken. We gaan er zelf ieder op onze eigen wijze mee aan de gang. We lezen de legendes die bij de druksels horen, maken onze eigen verhalen of eigen gedichten die de druksels oproepen.

De retraite zal overwegend in stilte zijn, met ruimte voor kennismaken en uitwisselen met elkaar.

De maaltijden gebruiken we in stilte. Er zal zeker ook de mogelijkheid zijn om een wandeling te maken in tweetallen, waarbij je in een diepergaand gesprek kunt uitwisselen.

We kunnen vanaf vier uur in het klooster aankomen. Dan kunnen de mensen die er eerder zijn ook tijd nemen om gezellig samen een kop thee of koffie te drinken, en om je te settelen op je kamer. Zo kun je de tijd nemen om aan te komen en te zien wie de retraitegenoten zijn.

Je kunt je opgeven bij marlietjallingii@gmail.com.

Je eigen bijdrage zal ongeveer € 210,00 zijn. We krijgen subsidie van het Genootschap. Nadat je je hebt opgegeven zullen we een programma sturen en het rekeningnummer waar je je bijdrage kunt storten.

We hopen op een inspirerende retraite.

Een wereld zonder oorlog

Een verslag van 'Quakers en ik' do 16 okt. door Marlies Tjallingii

Dat is de vraag die in het derde onderdeel van het Vredeskompas van Nina Koevoets aan de orde komt. We beginnen met een rondje: wie we zijn, omdat er een nieuwe deelnemer is. Wat is dat toch bijzonder dat we dan altijd weer nieuwe dingen horen van elkaar.

De vraag die we als uitgangspunt hebben is spannend. *Kunnen en willen we wel echt vrede hebben?* Onze reacties:

- Ik wil graag leven in een vreedevolle wereld, maar kan ik dat ook? In mijn eigen kleine wereld kan ik dat en zie ik dat het mogelijk is. Ik niet welke invloed ik erop heb.
- Mijn leven is tot nu toe zonder oorlog. Zolang er zoveel ongelijkheid is, gaan mensen strijden voor rechtvaardigheid. Er is een ander bewustzijn nodig, niet meer zo ik-gericht. Het is moeilijk om me dat voor te stellen. We zouden 'vrede' moeten propageren in onze wereld.
- Het zou goed zijn om oorlog illegaal te verklaren en onze menselijke intelligentie te gebruiken om vrede te creëren, met productieve middelen in plaats van destructieve.
- Mijn voorstelling is vrij vaag. Mijn ideale wereld kan niet. Een ideale wereld vraagt ideale mensen. Ik heb ooit tien regels opgesteld voor een wereld zonder oorlog. Dat de Verenigde Naties echt gaan functioneren kan nog wel millennia duren. Er zou een nieuw oorlogsrecht moeten komen met een: 'Verbod op wapens'. Vechten doe je met je lijf, zoals alle andere dieren. Alleen vrijwilligers mogen meedoen. Als er niemand gaat moet de leidster het alleen doen. Meer regels weet ik op dit moment niet.
- Oorlog werkt zeer traumatiserend. Studies zeggen zelfs dat de generaties die na de oorlog geboren zijn, nog meer getraumatiseerd zijn. Voor een wereld zonder oorlog is het nodig om trauma's te genezen. Daar moeten

we dus iets aan doen. Trauma's worden zelfs genetisch overgeërfd, als we ze niet genezen.

- Wat als we niet kunnen geloven in een wereld zonder oorlog? Ik heb met leerlingen hierover gesproken naar aanleiding van het prille wapenbestand in Gaza. Een van de leerlingen zei: daarvoor hebben we een goede dictator nodig. En: alle wapens mogen alleen nog in een museum te vinden zijn. De vraag is: hoe ziet een goede dictator eruit. Dat vraagt om nog meer nadenken!
- Oorlog heeft alles met macht te maken. Hoe zou het zijn als we een chip hebben die transformeert van macht naar liefde?
- We hadden in de jaren zeventig communes, waarin samenleven en bijdragen aan de gemeenschap centraal stonden. Het waren mensen die zelf goed wilden doen. Deze communes zijn opgehouden te bestaan.
- Macht in zichzelf is niet gevaarlijk. Een arts heeft ook macht (invloed) om iemand te genezen. Macht moet begrensd worden. Een goede dictator heeft een termijn om te voorkomen dat hij of zij te veel macht krijgt.
- Ook bij de Quakers mag je een functie niet te lang (drie jaar, met mogelijke verlenging van een termijn) vervullen. Dit geldt ook bij XR (Extinction Rebellion)

We ronden af met de vraag: Wat neem je mee van dit gesprek?

- Verbeter de wereld begin met je zelf! Hoe ongelooflijk bevoorrecht zijn we dat we in veiligheid kunnen leven. Dat we kunnen werken aan het helen van trauma's.
- Ik neem me voor om nog meer gesprekken met mijn leerlingen te voeren en nog meer vragen te stellen.
- Ik wil me eigenlijk nog meer voorstellen wat er nodig is voor een wereld zonder oorlog. World Beyond War en Stop de wapenhandel zijn organisaties die daar concreet mee bezig zijn.
- Hoe helpt onze Quaker achtergrond van geweldloosheid en ons geloof in God om een wereld zonder oorlog te creëren? Dat is het Koninkrijk van God.
- Onze opdracht is ons geloof en ons vertrouwen dat God ervoor zal zorgen en dat het Licht zal overwinnen. We moeten blijven geloven. Het Licht volgen geeft zoveel ruimte. Alleen kunnen we de vrede niet realiseren, dat gaat boven onze krachten. Vertrouwen, vertrouwen, vertrouwen. Dat maakt vrolijk, dat geeft kracht.

Dat is de afsluitende opmerking. Als ik, (Marlies), dit allemaal weergeef, merk ik dat we nog meer kunnen fantaseren over hoe een vreedevolle wereld eruitziet. Met het visioen dat God het voor ons doet, en ook dat we de liefde en het licht in onszelf mogen laten groeien.
Hoe vroege Quakers het Koninkrijk van Vrede schilderden.

*Edward Hicks, The Peaceable Kingdom,
Linksachter: Quakers geven de First Nations gelijke rechten*

Ook in de Bijbel heeft Jesaja het over een visioen van vrede [Jesaja 11: 1-10](#): Jesaja profeteert lyrisch over een nieuwe tijd, waarin er geen vijanden meer zijn en niemand nog onheil sticht. Die tijd situeert hij rond de geboorte van iemand uit de stamboom van Davids vader Isaï. Jezus dus, zo begrepen zijn volgelingen later. Met Hem weten ze zich al met één voet in dit vreedevolle paradijs. Op de achtergrond links beeldt William Penn (Quaker) zijn verdrag uit met de inheemse bewoners van het Gemenebest.

Jesaja 11: 1 – 10:

*Dan zal een wolf zich neerleggen naast een lam,
een panter vlijt zich bij een bokje neer;
kalf en leeuw zullen samen weiden
en een kleine jongen zal ze hoeden.
Een koe en een beer grazen samen,
hun jongen liggen bijeen;
een leeuw en een rund eten beide stro.
Bij het hol van een adder speelt een zuigeling,
een kind graait met zijn hand naar het nest van een slang.
Niemand doet kwaad, niemand sticht onheil
op heel mijn heilige berg. [...]
Op die dag zal de telg van Isai
als een vaandel voor alle volken staan.*

De wolf zal zich neerleggen naast het lam

Identiteit

Vriendendag Haagse Maandvergadering

Door Erik Dries

Wij hielden 12 oktober onze Vriendendag. Het thema was 'identiteit'. Met vooraf toegestuurd: quotes uit de Swarthmore Lecture 2025 van Emily Provance

Het eerste deel deden we in groepjes van drie. Die gingen over:

1) Quaker zijn

Inhoud:

Wat verwacht je van jezelf als Quaker (of bezoekende vriend)?

Wat verwacht je van anderen in hun rol als Quaker?

Denk aan de getuigenissen van geweldloosheid, eerlijkheid, gelijkheid...

Denk aan favoriete Quaker uitspraken als 'speaking truth to power'.

Denk aan gewoontes als 'niet langer dan 3 jaar in een commissie'...

Moet elke Quaker een mystieke inslag hebben?

Sta jij in contact met de geest?

Wat versta je onder discernment?

Moet elke Quaker een 'activistische' aanleg hebben?

Vorm:

drietallen: 1 spreekt, 1 luistert écht, 1 maakt aantekeningen

Ieder krijgt 7,5 minuut; die tijd wordt voor de spreker gebruikt, ook als er niets meer door die persoon gezegd wordt.

Resultaat:

Dit heeft boeiende gesprekken opgeleverd, en een weerslag daarvan in kernwoorden werd na afloop op de muur geplakt. Een algemene conclusie is daaruit moeilijk te trekken. Maar dit zijn de gesprekken die ertoe doen. Gesprekken waardoor je de ander beter leert begrijpen.

2) Identiteit als Haagse Maandvergadering

Inhoud

Ooit hebben we een ASO-beleid afgesproken: de vraag toentertijd was 'waar moeten we ons als Quakers op focussen?' en het antwoord was dat we individuen wilden 'Aanmoedigen, Stimuleren en Ondersteunen'(ASO). Dat moeten we blijven doen.

Vorm

Gesprekken tijdens wandeling in de buurt (of binnen bij slecht weer)

Resultaat, Een soort van conclusie uit dat gedeelte:

- We luisteren naar de geestelijke leiding en kunnen elkaar daarbij helpen
- Als we vanuit liefdeleven komt het goed, daar heb ik vertrouwen in
- Deze dag voelt als een nieuw begin
- Wat goed dat er steeds nieuwe mensen komen; er zit leven in de groep
- Gesprekken uit de stilte zouden we méér moeten voeren
- Zo goed luisteren als vandaag: hoe zou het zijn om eens ‘gesprekken’ te voeren helemaal zonder woorden?
- Emily Provance heeft het over dat de groep iemand tot zijn/haar recht kan laten komen. Diversiteit moeten we omarmen; iedereen is ergens anders.
- We leren van de activiteiten en verlangens van anderen/ elkaar. Dat moeten we dus vaker delen.
- Je kan hier jezelf zijn.
- Als er resonantie is, kan er een taak/focus/ concern voor de hele groep naar boven komen.

We hebben een nieuwe plek en flink wat nieuwe attenders. Met deze Vriendendag hebben we even een pas op de plaats gemaakt na een turbulent jaar.

We kunnen weer bouwen; weet hebbend van de bouwstenen, krachten en gevoeligheden.

Ik wil tot slot aanhalen wat in de Stille Bijeenkomst vóór de eigenlijke start van de Vriendendag als gesproken bijdragen kwam:

- Misschien functioneer jij het beste in samenspraak met ‘dat wat zo moeilijk te benoemen valt’.

Denk aan dit gedichtje:

*‘ik maak de regenboog’ zei de zon
‘ik maak de regenboog’ zei de druppel.*

- De leven brengende zon kan te fel zijn. De schaduw kan verkoeling geven.
- Vergeving maakt het leven lichter.

Tussen zon en schaduw is het leven

Wat vraagt de Liefde van ons?

Ingevingen van Quakers naar Liefde in actie

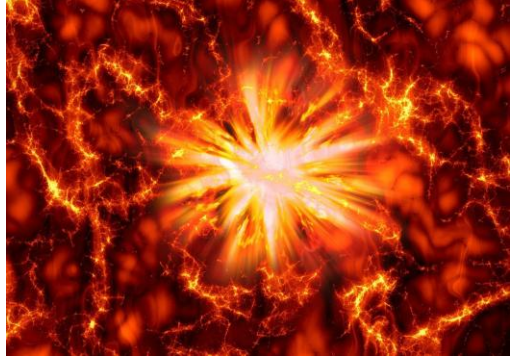
The Kindlers, boekje 13. door David Brown, vertaling Frieda Oudakker

Hoofdstuk 1: Openheid voor de helende kracht van Gods liefde.

Deel 2 De Elementen (Ether)

‘De Geest van God heeft mij gemaakt, en de adem van de Almachtige geeft mij leven.’ Job. 33.4.

In het eerste deel van de reis door Raadgevingen en Vragen lijkt het er sterk op dat we ons verbinden met het eerste element Ether, zoals dat bekend is binnen de hindoeïstische en boeddhistische theorie van de elementen. Ether is het element waaruit alle andere elementen ontstaan, een element van ruimtelijkheid en potentie,

van ingevingen en inspiratie. Het wordt beschouwd als het element waaruit de hele wereld van vorm ontstaat, waarbij de elementen steeds dichter worden: lucht, vuur, water en aarde. Zij verenigen zich om de hele schepping te vormen.

Verbinding met ether kan worden gezien als het aanraken van de hemel. Maar de menselijke reis vereist dat we ook verbinding maken met die andere elementen. Bij het voortzetten van onze verkenning van wat de liefde van ons vraagt, zullen we dan ook de andere 4 elementen één voor één onderzoeken.

Raadgevingen en vragen 1 tot en met 7 helpen ons ons te oriënteren op Gods liefde en hierin steun te vinden in bijeenkomsten voor aanbidding, spirituele leringen en inspiratie uit andere bronnen. De uitgebreide ervaring van Gods helende liefde en mysterie kan vergeleken worden met de ruimtelijke beleving van het element Ether, als het meest subtiele van de vijf elementen, is het moeilijkst om over te praten of te begrijpen. Ether kan gezien worden als de bron: de moeder en vader van de andere elementen, als het eerste woord, de eerste gedachte, de eerste ademhaling, of als de ruimte waaromheen de andere elementen zich bewegen. In de Tibetaans-boeddhistische traditie is het woord voor Ether dan ook ‘Spaciousness’, ruimtelijkheid.

Waar aarde, lucht, vuur en water zich in de windrichtingen van het wiel

bevinden, bevindt ether zich in het centrum, de as waaromheen het wiel draait. Sommigen beschouwen de wereld van de vorm, de wereld van de uiterlijke elementen, als onwerkelijk. De boeddhistische leraar Kamalasila uit de achtste eeuw zegt: 'Zie vorm als een helder schuim, maar verloochen de magische creaties van lichamen en vorm niet.'

Tijdens een samenkomst voor een eredienst of tijdens meditatie kunnen we de innerlijke ruimtelijkheid voelen. Dit is verwant aan het boeddhistische getuigenis perspectief: een standpunt innemen dat afstand neemt van het drama van het leven. Je laat je niet totaal in beslag nemen of identificeren met de gebeurtenissen van het dagelijks bestaan. De meesten van ons hebben steun nodig voor onze spirituele ontwikkeling. Dat gebeurt vaak d.m.v. een soort spiritueel pad en de verbinding die dat geeft met leringen, de mensen en een ondersteunende praktijk, zoals die beschreven wordt in het eerste deel van onze Raadgevingen en Vragen.

Het is belangrijk dat we, waar mogelijk, kunnen bijdragen aan het spirituele pad of de groep waartoe we behoren. Alleen maar nemen is egoïstisch. De groep of het pad is niet alleen een middel voor onze eigen ondersteuning en leerproces, maar ook een gelegenheid om de voordelen van deelname en bijdrage te ervaren. Dit aspect komt meer aan bod als we verdergaan met deel twee en drie van Raadgevingen en Vragen.

De leringen van veel spirituele paden en groepen over de hele wereld kunnen ons helpen te herkennen, te herinneren en te dóen wat liefde van ons verlangt. Zij vertonen een opmerkelijke overeenkomst. Hieronder staat een lijst met veel van de kwaliteiten die vaak worden onderwezen en gepromoot door een breed scala aan spirituele groepen, waaronder Quakers.

Gemeenschap
Compassie
Gelijkheid
Eerlijkheid
Vrijheid
Vergeving

Generositeit
Dankbaarheid
Harmonie
Vriendelijkheid
Liefde
Vrede

Respect
Zelfdiscipline
Anderen dienen
Eenvoud
Waarheid

Zijn er kwaliteiten waar jij het niet mee eens bent, of mis je iets wat je toe zou willen voegen?

Lijsten zoals hierboven, hoewel nuttig, kunnen heel lang en moeilijk te herinneren zijn. Dus veel religies bieden meer simpele formules aan, zoals de vijf Quaker getuigenissen: Eenvoud, Waarheid, Gelijkaardigheid, Vrede en Duurzaamheid. En het christendom de acht zaligsprekingen. Het boeddhisme kent de vier edele waarheden en het edele achtvoudige pad. Dan zijn er de vier yogavormen van het hindoeïsme: Liefde, Juiste Handeling, Meditatie en Wijsheid, en de vijf zuilen van wijsheid in de islam: de Geloofsbelijdenis, Gebed, Aalmoezen, Vasten en Bedevaart.

Naast de leer bieden spirituele paden ook praktijken zoals gebed en dienstbaarheid. Kerken of spirituele gemeenschappen bieden steun en aanmoediging voor zulke oefeningen. Andere activiteiten zoals retraites en bedevaarten kunnen ook beschikbaar of aanbevolen zijn. Kindler-workshops kunnen ook helpen.

Hieronder, om dit hoofdstuk af te sluiten, volgt een nuttige oefening om contact te maken met de transpersoonlijke ruimte voorbij de geest — of hoe je het ook wilt noemen.

Oefening

De dis-identificatie-meditatie is een wonderlijk eenvoudige methode die ons meeneemt naar een plek van ruimte en openheid. Deze meditatie wordt gebruikt in de Kindler-workshop ‘Wat vraagt de liefde van ons?’ Ze is ontwikkeld door Roberto Assagioli, de grondlegger van de psychosynthese, een tak van psychotherapie. Hieronder volgt een korte versie van de meditatie. Voer deze langzaam en met aandacht uit.

“Ga comfortabel zitten met je ogen gesloten en je rug recht. Adem diep in je lichaam in. Wees je bewust van je lichaam op de stoel en je voeten op de grond. Roep in gedachten hoe je lichaam je op talloze manieren dient – het stelt je in staat om te bewegen, mensen te ontmoeten, en te genieten van de verschillende gewaarwordingen van de wereld. Voel dankbaarheid voor je lichaam. Adem nu uit, uit je lichaam en herinner jezelf eraan dat jij niet je lichaam bent. Het is slechts je voertuig.

Adem nu in je verbeelding in, in je geest. Merk op hoe je geest voortdurend gedachten produceert. Denk na over hoe essentieel de geest is in je leven – hij helpt je plannen, leren en vaardig leven. Wees je er ook van bewust dat je geest niet altijd de hele waarheid kent of vertelt. Wees dankbaar voor de geest, maar wees je bewust dat jij niet je geest bent. Het is een krachtig instrument voor jou om te gebruiken. Adem nu uit, uit je geest.

Adem vervolgens in je gevoelens. Zoveel gevoelens – sommige prettig,

andere niet. Welke gevoelens heb je recent ervaren? Merk op hoe gevoelens je leven kleur geven. Verbind je even met een gevoel dat je fijn vindt, en laat het dan los. Wees dankbaar voor je gevoelens, maar herinner jezelf eraan dat jij niet je gevoelens bent. Adem nu uit, uit je gevoelens. Adem jezelf nu naar een plek die niet lichaam, geest of gevoelens is – een plek van ruimte. Blijf een tijdje in deze staat van bewustzijn. Misschien verschijnt er een boodschap of een beeld voor je. Adem nu diep terug in je lichaam en open je ogen. Adem terug in je geest en gevoelens en laat ze weer stromen. Als je deze oefening met anderen doet, maak dan, wanneer je er klaar voor bent, oogcontact met hen.”

Slotgedachten

Stel je voor dat je omringd bent door liefde en vergeving, gevuld wordt met liefde en vergeving, die zich door je lichaam verspreidt en alle duisternis en pijn oplost. Stel je voor dat je drijft in een oceaan van licht en liefde - George Fox. Zoals de stroming van de oceaan elke kreek en tak ervan vult en zich dan weer terugtrekt naar zijn eigen wezen en volheid, een geur achterlatend; zo vloeit het leven en de deugd van God in ieders hart dat Hij heeft laten delen in Zijn goddelijke natuur; en wanneer het zich ook maar een beetje terugtrekt, laat het een zoete geur achter. - *Q.F.P. 2.19. William Leddra, 1661.*

Persoonlijke Reflectie

Mijn eigen spirituele reis begon echt op dertigjarige leeftijd met een ervaring die mij wakker schudde. Het leek op Fox' 'drijven in een oceaan van licht en liefde'. Het duurde enkele uren en toen liet het 'een geur achter,' zoals William Leddra het zei. Ik wilde die ervaring opnieuw ontdekken. Die reis voerde me gedurende twaalf jaar door Siddha Yoga, een hindoeïstisch pad, en daarna naar andere leraren van spiritualiteit en psychotherapie. En uiteindelijk, enkele jaren geleden, keerde ik terug naar de Quaker-bijeenkomst waar ik in mijn twintiger jaren regelmatig kwam. Mijn huidige ervaring van het samenkomen in aanbidding is veel dieper dan toen, en ik vind de 'verzamelde stilte', de gemeenschap van Vrienden en de Quaker-leer van onschatbare waarde om in contact te blijven met Licht en Liefde.

En jij? Hoe begon jouw spirituele reis? Waar heeft ze je gebracht? Wordt ze ondersteund door spirituele leringen of een spiritueel pad? Op welke manieren stelt jouw reis je in staat liefde te ervaren?

Bericht uit Gaza

Door Firas Ramlawi, hoofd van AFSC-Gaza

De eerste vrijdag na de oorlog word ik wakker, maar de vraag blijft me achtervolgen: Is het een tijdelijke adem-pauze, zoals voorheen, van fragiel gekreun en schijn-bare doorbraken, of is de nachtmerrie echt voorbij? Ik weet niet hoe ik mijn gevoelens, verstrooid tussen angst, verwarring en nostalgie, moet beschrijven. Ben ik blij dat het bombardement is gestopt, of ben ik verdrietig dat iets in ons is gestorven en niet meer terugkomt? Zelfs de stilte om me heen lijkt vreemd, alsof er een nieuwe schreeuw achter schuilgaat die nog niet geboren is.

We proberen onszelf ervan te overtuigen dat het goed met ons gaat, maar van binnen zijn we een puin hoop die de ogen niet kunnen zien. We dragen ons gezicht naar de spiegel, om onze oude gelaatstrekken niet te vinden, ze zijn gestolen door de beelden van bloedbaden, de echo van geschreeuw en de ingestorte huizen.

Maar ondanks dit alles is er een kleine flikkering die het hart raakt, alsof die ons vertelt dat de dageraad moet komen, en dat het leven, ondanks de pijn, altijd de weg naar het licht weet. We vegen onze tranen weg en herdenken hen die stierven, niet omdat we gewonnen hebben, maar omdat we overleefd hebben... We overleefden een bloedbad dat ons allemaal had kunnen ver-

zwellen, de Holocaust van de 21e eeuw die de mensheid geen gezicht meer gaf. We reciteren hun namen in stilte, we reciteren ze als een gebed voor zielen die niet in het hart begraven lagen, maar er nog steeds in leven.

Wij, overlevenden, dragen hun verhaal, niet om de overleving te verheerlijken, maar om te getuigen dat het leven na deze hel nooit meer hetzelfde is... Herinnering is onze enige vorm van verzet.

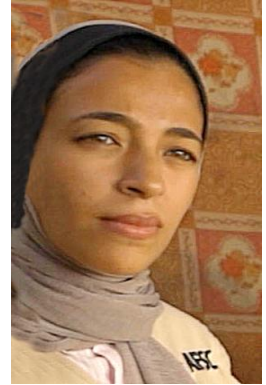
Familie Ramlawi

Getuigenis van Gelijkheid - onze gedeelde menselijkheid

Door Lindsey Fielder Cook in gesprek met Serena, AFSC-medewerker in Gaza, September 2025

Het Getuigenis van Gelijkheid: Een gesprek met Serena, AFSC-medewerker (AFSC = Amerikaanse Quaker Hulporganisatie) in Gaza: Eind 2024 begon Lindsey Fielder Cook, interim adjunct-directeur en vertegenwoordiger voor klimaatverandering bij het Quaker United Nations Office in Genève, sms'jes uit te wisselen met Serena. In dit artikel deelt Lindsey recente berichten van Serena en reflecteert ze op de Quaker-getuigenis van gelijkheid. Ze schrijft me vanuit Gaza. Een jonge vrouw, intelligent, beginnend professional, onlangs verloofd met haar geliefde. Haar naam is Serena.

Serena, AFSC-medewerker in Gaza.

Goedemorgen lieve Lindsey, ik kan vandaag nauwelijks bewegen en lopen. Het is al 5 dagen dat ik alleen maar soep eet, niets anders. Dus mijn lichaam helpt me niet meer.' Ik praat met je terwijl ik honger heb.

Zij hoopte in 2024 deel te nemen aan de QUNO-zomerschool, maar kon niet uit Gaza weg. Meer dan 2 miljoen mensen zaten vast achter een zeven meter hoog hek met prikkeldraad, militaire posten met scherpschutters en op afstand bestuurbare machinegeweren. Op Gaza zijn door Israël zijn nog meer bommen gegooid dan er tijdens de Tweede Wereldoorlog op Londen, Dresden en Hamburg samen zijn gegooid.

Onze lichamen en de pijn zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, en ziekte blijft een onverbiddelijk onderdeel van het dagelijks leven. Zonder medicijnen en zonder functionerende ziekenhuizen is ziekte alomtegenwoordig en drukt ze onophoudelijk op ons.

In plaats daarvan heeft zij online gesproken tot de studenten die in Genève bijeenwaren. Zij vertelde over haar leven, over haar humanitaire werk voor het AFSC, haar inmiddels verwoeste ouderlijk huis, haar verlangen naar leven. Een aantal studenten begon te huilen – dit was geen theorie, dit was echt, een herinnering aan waarom Quakers zich inzetten voor mensenrechten, vrede en rechtvaardigheid.

Mijn lichaam verdwijnt. Ik voel het elke dag zwakker worden. Op dit punt praat niemand meer over de bommen, of het nieuwe invasieplan; we zijn te druk bezig met denken aan eten. Wat mij betreft, ik geef niet meer om de

bommen. Ik wil gewoon eten. En dat is de meest voorkomende wens geworden van iedereen in Gaza.

Na de zomerschool begonnen Serena en ik te schrijven. Ik kende haar thuisland. Ik kwam voor het eerst in 1987, gesponsord door Friends United Meeting, om les te geven op de Friends Schools in Ramallah.

Ik werd neergeschoten door de Israëlische Defensiemacht. Ik keerde twee keer terug met de Verenigde Naties, onder vluchtelingenbescherming op de Westelijke Jordaanoever en met het werk voor het Oslo-vredesakkoord in Gaza. Terwijl ik in Gaza was, vermoordde een Israëlische Jood de Israëlische premier Yitzhak Rabin. Acht maanden later daarna kwam Benjamin Netanyahu aan de macht. Daar leed ons vredeswerk onder.

Toen ik aankwam in Gaza, kon ik mijn ogen niet geloven. Een groep mensen met burgerschap die een wettelijke bescherming genieten en een andere groep die openlijk en wettelijk werden onderdrukt. Dit is apartheid gedefinieerd door religie, een systematische schending van mensenrechten en internationaal recht. Deze rechten zijn juist ontstaan uit de as van de Tweede Wereldoorlog. Toch werd deze schending decennialang internationaal mogelijk gemaakt.

Mijn ouders gaan elke dag naar hun werk en ik breng de hele dag door met bidden dat ze veilig thuiskomen. Het is ongelooflijk zwaar voor hen. Ik zie hoe moe en zwak hun lichamen zijn geworden en ik voel me hulpeloos.

Ik wist wat er daar gebeurde. Toch kon ik me zelfs niet voorstellen hoe diep Israël het internationaal recht zou verpletteren. En hoe westerse regeringen hun burgers die hun bezorgdheid uitten zouden negeren. En ook hoe 'nooit meer' genocide met wijdverbreid stilzwijgen zou worden beantwoord. In mei woonde ik de Quakerjaarvergadering in Londen bij. Ik vond het een koesterende en intense tijd van stilte, waarin moedig grote uitdagingen het hoofd werd geboden. Ik hoorde spreken over vrede, eenvoud, waarheid en duurzaamheid. Maar naarmate de uren verstreken, verlangde ik naar gelijkheid. Waar was dit getuigenis dat ons Quakers vanaf het begin zo radicaal maakte dat we regelmatig gevangen zaten? Wordt onze huidige getuigenis, die gelijkheid verbindt met het behoud van vrede, voldoende verwoord?

Een van de moeilijkste dingen die ik tijdens deze genocide heb gezien, is dat

vrouwen op de vlucht met zware bekpakking

mensen hun leven riskeerden voor voedsel, en vervolgens door Israëli-sche soldaten werden neergeschoten. De slachting van hongerende mensen in de rij voor voedsel heeft me gebroken. Kinderen die zakken meel vasthielden, werden gedood. Sindsdien kan ik geen brood of iets anders gemaakt met meel eten zonder bloed te proeven. Alles voelt rood aan.

lange rijen vluchtelingen

De stille, zachte stem groeit in mij – kunnen we ons getuigenis van gelijkheid verheffen als cruciaal voor het behoud van vrede, het hooghouden van de integriteit en waardigheid van iedereen, en gelijke mensenrechten beschouwen als essentieel voor vrede? Ongelijkheid voedt conflicten in onze gemeenschappen en stimuleert ontmenselijking. Ontmenselijking kan, zoals we in Israël zien, leiden tot een samenleving die decennia van apartheid, en nu genocide, als acceptabel beschouwt.

Ik hoop alleen maar de dag te beleven waarop ik niets meer verlies, ik heb al meer dan genoeg verloren. Ik hoop echt dat we volgend jaar, door een wonder, over vrijheid zullen praten, en niet over overleven. En moge de wereld nooit stilvallen totdat Gaza weer tot leven komt. Met liefde en heel mijn hart, Serena.

Haar gratie verbijstert me, een gratie van diepe menselijkheid, zelfs wanneer iedereen om haar heen sterft. Terwijl dit artikel gedrukt wordt, is het Israëli-sche leger Gaza-Stad opnieuw binnengetrokken met tanks en bombardementen, waar Serena en haar familie schuilen. Ze schreef:

"Het gaat helemaal niet goed met ons." Mijn ouders zijn verscheurd en weten niet wat ze moeten doen om ons te redden. Terwijl ze de tanks dichterbij zien komen, voelt het onvermijdelijk dat we ze mijn ouders binnenkort onder ogen moeten komen. Het breekt mijn hart om ze zo machteloos te zien, niet in staat ons te beschermen of iets te doen om ons in leven te houden. Sami is degene die me op de been houdt, eerlijk gezegd. Toch kan ik niet stoppen met denken aan onze situatie en de hoop koesteren dat we hier op de een of andere manier levend uitkomen.

Gewetensbezwaarden in Georgië

Door Misha Elizbarashvili.

Na de inval van het Russische leger in Oekraïne op 24 februari 2022 verlieten miljoenen Oekraïners hun huizen en zochten asiel in het buitenland. Ongeveer 30.000 Oekraïners die de oorlog ontvluchtten, kwamen naar Georgië. Maandelijks komen er enkele duizenden in Georgië aan, ongeveer hetzelfde aantal verlaat het land in dezelfde periode. Het aantal vluchtelingen uit Oekraïne varieert maandelijks, maar ligt momenteel rond de 15.000.

De meerderheid van de Oekraïners die naar Georgië kwamen, vluchtte uit de oostelijke en zuidelijke regio's van Oekraïne. Een deel van deze gebieden werd bezet door Rusland en later door de "agressieve staat" erkend als onderdeel van zijn grondgebied. Sommige van deze gebieden werden later bevrijd door het Oekraïense leger. Desondanks keren de vluchtelingen die gevlucht zijn uit de door het Oekraïense leger bevrijde zuidelijke gebieden niet terug. Sommigen zeggen dat het nog steeds niet veilig is om terug te keren, anderen zeggen dat hun huizen verwoest of aanzienlijk beschadigd zijn. De meeste Oekraïense vluchtelingen die naar Georgië zijn gekomen, geven er de voorkeur aan Russisch te spreken, omdat ze in dat deel van Oekraïne wonen waar Russisch de voertaal was.

Vanwege de oorlog in Oekraïne gaan sommige kinderen van Oekraïense vluchtelingen die in Georgië wonen, naar Oekraïense scholen (online, in die scholen die nog steeds open zijn). Sommigen volgen fysiek onderwijs in een

paar Oekraïense afdelingen op Georgische scholen in Tbilisi en Batoemi die zijn speciaal voor hen zijn opgericht. De klassen op die scholen zijn echter te vol, omdat er niet genoeg leraren zijn. Sommige kinderen volgen deeltijd- of onlinelessen.

Op 1 november 2024 zijn de online lessen Engels door mij gestart voor 3 groepen Oekraïense vluchtelingen, die in Georgië wonen. Dit project wordt ondersteund door de Quakers in Nederland. Van deze drie groepen zijn er twee voor volwassenen en één voor kinderen. De lessen worden twee keer per week gegeven aan elke groep. Het is een zeer succesvol project. Ik hoop dat de steun voor dit project zal worden voortgezet.

Na de Russische invasie van Oekraïne in februari 2022 besloten sommige Russische burgers hun land te verlaten. Een van de landen waar Russen naartoe vertrokken was Georgië. Deze eerste emigratiegolf was relatief klein, maar bestond voornamelijk uit mensen die het oneens waren met het politieke regime in Rusland. Toen de mobilisatie in Rusland begon in september 2022, verlieten honderdduizenden Russen, waaronder veel jongeren, hun land. Ze waren bang om op de dienstplichtlijst te komen en aan de frontlinie te belanden. Meestal reisden deze mensen naar buurlanden, zoals Armenië, Kazachstan, Kirgizië, Tadzjikistan, Georgië, Turkije en enkele landen van het voormalige Joegoslavië. Degenen met een geldig Schengenvissum konden dit gebruiken en naar Europa vertrekken. Volgens statistieken arriveerden ongeveer 500.000 Russen in Georgië binnen zes maanden na het begin van de mobilisatie in Rusland. Maar na verloop van tijd verhuisden de meesten van hen naar andere landen of keerden terug naar Rusland.

Sommige emigranten uit Rusland kunnen zeker worden beschouwd als gewetensbezwaarden, anderen als dienstweigeraars, omdat ze het land verlieten uit angst voor de militaire dienst. Veel jonge mannen die uit Rusland emigreerden, deden dat vaak uit paniek, of omdat hun vrienden of neven dat ook deden. In oktober 2023 bedroeg dit aantal iets meer dan 100.000. In januari 2025 was het aantal Russen dat nog in Georgië verbleef iets meer dan 70.000. Ongeveer hetzelfde aantal Russen is in Armenië gebleven. Een dergelijke sterke uitstroom van emigranten uit Georgië hangt samen met vele factoren - bijvoorbeeld hoge voedselprijzen, huurprijzen voor woningen, die na het begin van de oorlog enorm zijn gestegen, een negatieve houding van de lokale bevolking en bijv., moeilijkheden bij het vinden van werk.

Sinds 2023 komen er deserteurs van Russische militaire eenheden naar Georgië en Armenië en dat zal waarschijnlijk zo blijven. Dit zijn voornamelijk soldaten en officieren die weigerden de bevelen van hun commandanten uit te voeren en weigerden met Oekraïners te vechten. Sommigen van hen werden met geweld gemobiliseerd, anderen hebben familieleden in Oekraïne.

Hoewel burgers van Rusland, Oekraïne en Wit-Rusland officieel een jaar zonder visum in Georgië kunnen verblijven en vervolgens het land kunnen verlaten en dezelfde dag weer naar Georgië kun-

#OBJECT WAR CAMPAIGN

Solidarity with conscientious objectors and deserters from Russia, Belarus and Ukraine

#ОткажиВойне
#ВідмовВійні

nen terugkeren, voelen veel gewetensbezwaarden en deserteurs zich noch in Georgië, noch in Armenië veilig. Dit komt doordat de Georgische autoriteiten, hoewel ze officieel geen diplomatieke betrekkingen met Rusland onderhouden, op sommige gebieden informeel samenwerken. De veiligheidssituatie in Armenië voor deserteurs en gewetensbezwaarden is nog slechter omdat er Russische militaire bases in het land zijn. Russische burgers kunnen zes maanden zonder visum in Armenië verblijven.

Veel gewetensbezwaarden, en met name deserteurs, hebben in dit verband vragen over de veiligheid van hun verblijf in Georgië of Armenië. Daarnaast wil ik opmerken dat geen van de gewetensbezwaarden en deserteurs met wie ik communiceer, overweegt een asielaanvraag in te dienen bij de Georgische autoriteiten, hoewel dit in principe mogelijk is. Een andere vraag is of deze asielaanvraag al dan niet wordt ingewilligd.

Om veiligheidsredenen en uit angst voor deportatie naar Rusland, waar strafzaken tegen deserteurs zijn gestart, willen sommige gewetensbezwaarden vanuit Georgië en Armenië naar veilige landen verhuizen.

Gezien de aard van mijn werk communiceer ik met gewetensbezwaarden en deserteurs. De meesten van hen zijn Russische staatsburgers.

De belangrijkste kwesties die gewetensbezwaarden hebben:

- Hoe en waarheen ze verder uit Georgië kunnen verhuizen
- Wat te doen als ze door de politie in Georgië worden gearresteerd
- Waar een baan te vinden
- Waar te wonen
- Kunnen we een schriftelijke aanbeveling doen voor de Duitse of Franse ambassade
- Of hoe ze een aanvraag kunnen indienen bij de consulaire afdelingen om humanitaire visa voor EU-landen te ontvangen.

Deze kwesties bespreken we vaak via het counselingproject. De kern van het project bestaat uit een reeks individuele en groepsconsultatie- en assistentiesessies, die voornamelijk online plaatsvinden. Individuele consultaties worden aangevuld met wekelijkse groepsbijeenkomsten, waarvoor experts uit verschillende vakgebieden kunnen worden uitgenodigd om advies te geven

over onderwerpen die de groep interesseren. Zo was er onlangs een lezing van een expert op het gebied van cybersecurity.

Eens in de drie maanden organiseer ik een conferentie om verslag uit te brengen van het werk en nieuws en updates te delen. Daar kunnen andere sprekers bijdragen leveren over relevante onderwerpen en kunnen deserteurs en gewetensbezwaarden zelf hun verhalen en ervaringen delen. Met een van de gewetensbezwaarden heb ik een speciale besloten telegram chat opgezet, waar zij met elkaar kunnen communiceren over verschillende onderwerpen. Ik heb contact met ongeveer 60 deserteurs en leer hun belangrijkste behoeften kennen. Sommige problemen kunnen worden opgelost met behulp van financiën, bijvoorbeeld hulp bij het huren van een appartement of geld voor eten. Het belangrijkste verzoek van hen in Georgië en ook in Armenië is om te verhuizen naar een veilig land waar de rechtsstaat geldt. Dit zijn landen van de Europese Unie, de VS, Canada, Australië en Engeland. Ambtenaren van sommige van deze landen hebben op verschillende momenten verklaard dat ze bereid waren deserteurs en ook gewetensbezwaarden die uit Rusland waren gevlucht op te nemen. Ze eisen wel een bewijs, bijvoorbeeld een oproep voor militaire registratie bij een rekruteringsbureau. Helaas wordt een humanitair visum dat wordt aangevraagd en met het beschikbare bewijs wordt overlegd, afgewezen. Sommigen van hen zijn erin geslaagd te emigreren naar Duitsland, Frankrijk en Finland. Momenteel heeft de meerderheid van degenen die zich in Duitsland en Finland bevinden een bevel gekregen om te verhuizen naar het land waar ze voor het eerst het Schengengebied binnenkwamen. In de meeste gevallen is dat Kroatië.

Ik ken persoonlijk gewetensbezwaarden en deserteurs die asiel hebben aangevraagd in Argentinië. Hun zaken worden momenteel onderzocht en hun asielaanvraag zal hoogstwaarschijnlijk worden goedgekeurd. De situatie is beter als ze asiel aanvragen terwijl ze zich al in een van de Schengenlanden bevinden. Volgens statistieken van 2022-2023 uit Duitsland hebben 3500 jonge Russen asiel aangevraagd in Duitsland. Slechts 400 van deze asielaanvragen waren beoordeeld, waarvan er 90 werden goedgekeurd. In 2024 kregen van de ongeveer 6.000 dienstweigeraars, gewetensbezwaarden en deserteurs uit Rusland er slechts 300 asiel in Duitsland. Daarom beschouw ik het als de hoogste prioriteit om hen asiel te verlenen. Dit kan door lobbywerk door internationale organisaties.

Wie gaat de Underground Railroad heropenen?

Door Gabbreell James Friends Journal, 1 okt. 2025

Op zoek naar de abolitionisten van vandaag

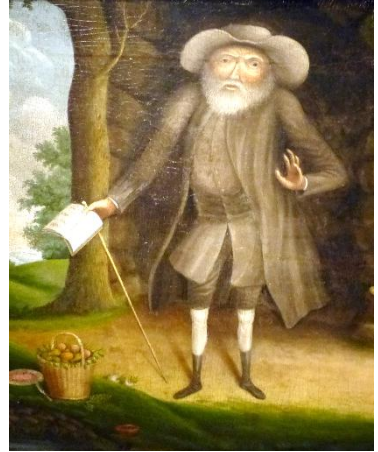
Vroeger offerden mensen zich op voor hun geloof. Quakers praten graag over abolitionisten. Tijdens de Philadelphia Yearly Meeting belichten we vaak Benjamin Lay, Lucretia Mott en John Woolman. Zij zijn onze geloofshelden, onze superhelden. Ik ken hun verhalen al sinds mijn kindertijd. Nu ben ik op zoek naar onze hedendaagse abolitionisten.

De Amerikaanse regering begaat momenteel allerlei gruweldaden, zowel hier als in het buitenland. Ik kan de genocide in Gaza niet aanzien, en ik kan het niet verdragen om te zien wat er aan de grens of in detentiecentra gebeurt.

In Duitsland baseerden de nazi's in de jaren dertig veel van hun segregatiewetten op de Amerikaanse Jim Crow-wetten.

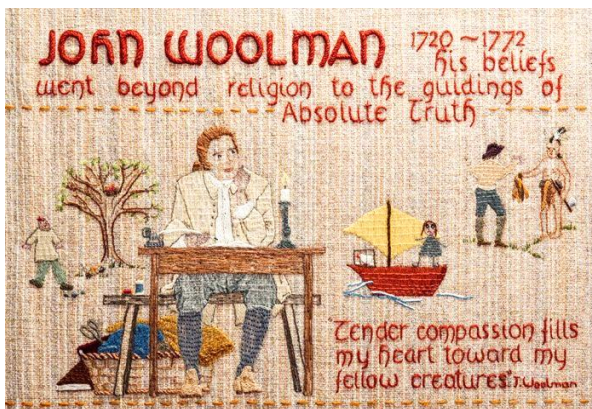
Maar Jim Crow was meer dan alleen wetten: blanke Amerikanen verbrandden Afro-Amerikanen levend op stadspaleizen als een publiek spektakel. De nazi's begonnen met hun politieke tegenstanders – de communisten en socialisten – die gevangen werden gezet of verdwenen. Vervolgens richtte het regime zich op LGBTQIA+- en gehandicaptengemeenschappen. Daarna kwamen de Roma en andere niet-blanke groepen. Al snel werd Duitsland homogeen. Maar wat was het nut van de gedwongen verdrijvingen, gevangennemen en moorden? De Joden waren altijd het belangrijkste, maar het Duitse volk moest eerst ongevoelig gemaakt worden.

In de Verenigde Staten zien we vandaag de dag huiveringwekkende parallellen. Dit regime is zijn aanval op twee fronten begonnen: de LGBTQIA+-gemeenschap en de immigrantengemeenschap. Ons wordt verteld dat dit gaat om het beschermen van gezinnen en grenzen. Ons wordt verteld dat het gaat om godsdienstvrijheid, criminaliteit en banen. Ons wordt verteld dat we concentratiekampen nodig hebben om Amerikanen te beschermen. Ze willen het gebruik van mannen en vrouwen toiletten bijhouden dat discriminatie zou inhouden tegen transgenderstudenten. Het zou hen verplichten om toiletten en kleedkamers te gebruiken op basis van het geslacht dat op hun geboorteakte staat, in plaats van faciliteiten die passen bij hun genderidentiteit. Dit

Benjamin Lay (1677-1759)

willen ze om kinderen te ‘beschermen’. Nu trekt de regering het burgerrecht door je geboorte in twijfel. Wiens burgerschap denk je dat ze bedoelen? Mijn moeder werd geboren op een plantage in het zuiden van de VS. Ze had geen geboorteakte. Wat is het nut hiervan? Het ging altijd om zwarte Amerikanen. Wij waren altijd het

Quaker Tapestry over John Woolman

doel. Ik wist het in 2015, toen ik voor het eerst de slogan "Make America Great Again" hoorde. Ik wist meteen wanneer en hoe Amerika zogenaamd "groot" was – toen lynchpartijen legaal waren en segregatie de norm was. Tijdens een recente bijeenkomst van de Philadelphia Yearly Meeting vroeg ik onze algemene secretaris of de jaarlijkse bijeenkomst ooit geld heeft gehad om tot slaaf gemaakte Amerikanen te helpen om te vluchten en te verhuizen naar het Noorden of naar Canada. Mij werd verteld dat we alleen geld hadden voor onderwijs aan vrije zwarte Amerikanen. Dat bracht me aan het denken over andere Jaarvergaderingen. Ik nam contact op met de Quakers in New York, New England en Indiana om te vragen of zij 200 jaar oude fondsen hadden die waren gebruikt om Afro-Amerikanen te helpen. Veel zwarte Amerikanen die ik ken, geloven dat we dit land misschien moeten ontvluchten voordat het regime nog verder gaat – voordat onze rechten worden afgenomen en we niet meer kunnen stemmen, geen eigendommen kunnen bezitten of een paspoort kunnen krijgen, omdat we niet langer als staatsburger worden beschouwd. Ik wil niet aan de grens staan in een scène uit *'The Handmaid's Tale'**. Ik ben een gewone Amerikaanse arbeider. Mijn werk is niet te vertalen naar andere landen en ik spreek alleen Engels. Ik wil geen vluchteling zijn. Misschien is dit mijn voorrecht als Amerikaanse, maar ik wil mijn gezin onderhouden met wat basisvoorzieningen. Ik wil de reproductieve rechten van mijn dochter beschermen en zelf nog steeds toegang hebben tot gezondheidszorg.

Lucretia Mott (1793-1880)

Ik ben op zoek naar de abolitionisten van vandaag. Zijn Amerikaanse Quakers klaar voor de uitdaging? Kunnen we een Underground Railroad 2.0 vormen? Ik ben in gesprek met de Vrienden en stel een commissie voor helderheid (clearness committee) samen. Ik probeer mijn weg te vinden in deze nieuwe realiteit. Ik wil niet leven zoals mijn ouders en grootouders, en alles verliezen waar onze familie de afgelopen 250 jaar voor heeft gewerkt en wat ze heeft bereikt. Dit is mijn land, maar het wordt steeds duidelijker dat het mij of iemand die op mij lijkt, niet wil.

Zal de nieuwe Mason-Dixon-lijn bestaan uit Democratische en Republikeinse staten, staten die bestuurd worden door Democratische en Republikeinse politici? Komt er opnieuw een Grote Migratie – en deze keer internationaal? Waartoe leidt ons geloof ons in deze moeilijke tijden?

Mijn geloof zegt me om zoveel mogelijk mensen te helpen, hoe ik dat ook kan. Mijn geloof zet me ertoe aan om geld te zoeken en nieuwe wegen te bewandelen. Mijn geloof zegt me dat we samen in het Licht kunnen staan tegen tirannie. Mijn geloof weet dat LGBTQIA+-mensen, immigranten en zwarte Amerikanen één zijn in Gods ogen.

Gabbreell James is lid van Green Street Quaker Meeting in Philadelphia, Pennsylvania, en een van de oprichters van het herstelcomité.

Gabbreell James is al jaren actief betrokken bij de inspanningen voor raciale gelijkheid en herstelbetalingen bij de Quakers. Gabbreell is voormalig schrijver van de 'Undoing Racism Group' (ongedaan maken van racisme groep) van de Philadelphia Quaker Jaarvergadering. Ze is Afro-Amerikaans en haar familie woont al generaties lang in de Verenigde Staten.

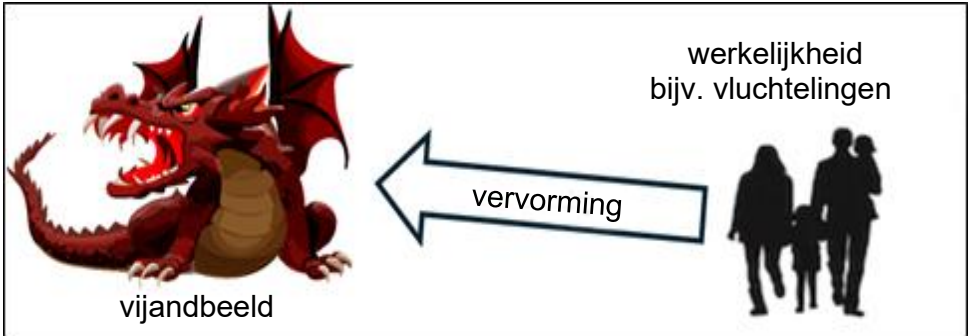
**The Handmaid's Tale is een Amerikaanse televisieserie, gebaseerd op de roman The Handmaid's Tale uit 1985 van de Canadese auteur Margaret Atwood. Het verhaal speelt zich af na de Tweede Amerikaanse Burgeroorlog, in een totalitaire samenleving. Daarin worden vruchtbare vrouwen, "Handmaids" (verhandelbare meiden) genoemd. Ze worden gedwongen om zoveel mogelijk kinderen te baren om voor nieuwe slaven te zorgen.*

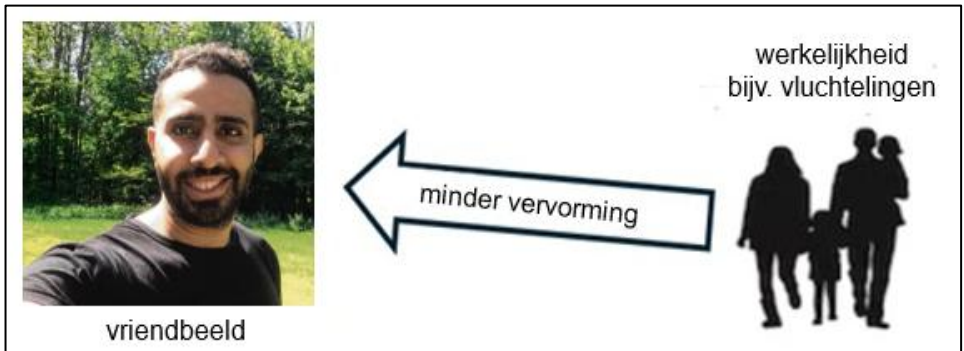
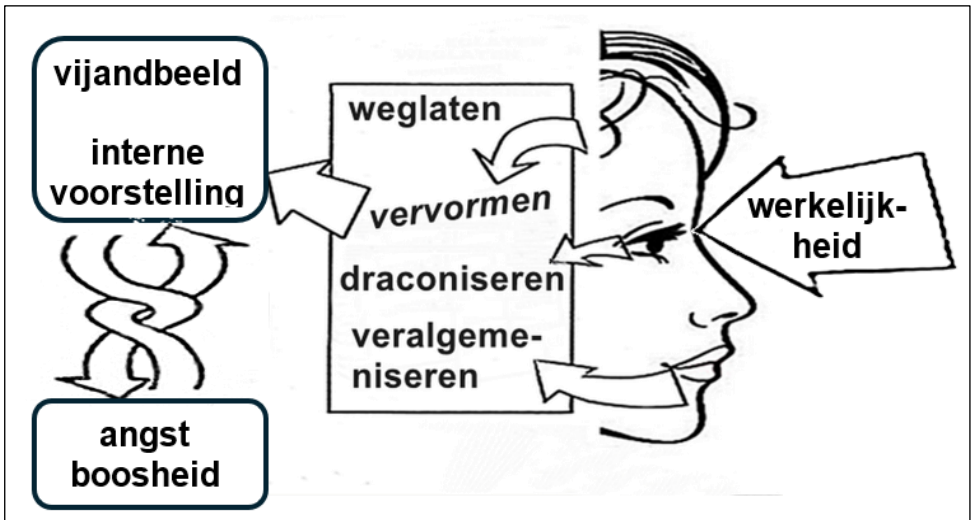
Scene uit de *The Handmaid's Tale*

Van Vijand- naar Vriendbeelden

Door de redactie, thema van het Vredescafé in Zwolle op 15 oktober

Wat zijn vijandbeelden?

Onze hersenen maken een interne voorstelling, een vijandsbeeld van de werkelijkheid die we waarnemen. En onze emoties zoals angst en boosheid hebben hier invloed op. Zelfs wanneer we ons hiervan niet bewust zijn en ze niet worden uitgesproken. Omdat een groot deel van onze communicatie non-verbaal is, interpreteren anderen deze subtiele signalen vaak onbewust. Vijandbeelden kunnen daardoor een grotere impact hebben dan we ons realiseren.

(Uit Wikiwoordenboek en aanvulling door Marlies Tjallingii)

Een Vijandbeeld is een vijandige voorstelling die we maken over een ander.

- De VS en Zuid-Korea houden bewust het vijandbeeld van elkaar in stand. Amerika wil graag een troepenmacht in de regio houden en wapens verkopen aan Zuid-Korea en Japan. Dan is een vijand met een socialistische dictator (angst!) een welkom vijandbeeld.
- Dit vijandbeeld is onmisbaar voor het regime in Pyongyang. Als president Trump dus dreigt met "vuur en furie", dan speelt dat leider Kim juist in de kaart. Hij kan dan weer zeggen: zie je wel, we moeten die raketten en atoomwapens wel maken om ons te beschermen
- Vijandbeeld van Venezuela: drugs exporteurs naar de VS, gevolg: bombarderen van vissersschepen uit Venezuela. Er is geen onderzoek nodig volgens Trump.
- Een AZC bij ons in de buurt is gevaarlijk, asielzoekers zijn gevaarlijk, een vijandsbeeld met angst, zonder eigen ervaring.

Hoe herken je Vijandbeelden?

Vijandbeelden ontstaan wanneer we oordelen vellen of meningen vormen over onszelf of anderen. Voorbeelden hiervan zijn gedachten als “ze is slordig”, “hij is agressief”, of “ik heb het verknald”. Het zijn generalisaties waarbij de positieve kanten van iemand worden genegeerd. Deze negatieve oordelen categoriseren mensen en beperken hen tot een star kader, waardoor zowel zij als wijzelf worden ontmenselijkt.

Elke keer als je over iemand een vooroordeel hebt, beperk je zijn gehele menselijkheid en heb je de neiging vanuit dat beperkende beeld te communiceren.

Ike Lasater

Asielzoekers zouden gevaarlijk zijn. ‘Onze’ kinderen zouden niet meer veilig naar school kunnen fietsen. Let op het wij-zij denken dat erin sluipt. Dergelijke beelden spelen een grote rol in hoe mensen naar elkaar kijken. Als de ander eenmaal als 'vijand' is neergezet, volgt verdere ontmenselijking en

daarmee worden gewelddadige acties gelegitimeerd. Ook door politieke partijen worden vijandsbeelden gebruikt om ons af te zetten tegen de opvang van asielzoekers.

Ook in Rotterdam-Beverwaard (een wijk in het zuidoosten van R'dam) kantelt de houding van de lokale bevolking. De Volkskrant kopt drie jaar na de komst van het asielzoekerscentrum: 'In Beverwaard was [de] woede om [het] azc het grootst, maar daar is niets meer van te zien: "We hebben elkaar gek gemaakt"'. Het Algemeen Dagblad kopt twee jaar later: 'Vijf jaar na rellen zeggen zelfs de grootste tegenstanders nu: dat azc viel eigenlijk best mee'. Op sommige plekken in Nederland wordt zelfs geprotesteerd tegen de sluiting van asielzoekerscentra.

"Het is belangrijk om bewust te worden van vijandsbeelden, dichtbij en wereldwijd en hoe dat in onze keuzes in het stemhokje beïnvloed."

In het verleden hebben we ook gezien dat sommige bevolkingsgroepen als de oorzaak aangewezen worden voor dingen die verkeerd gaan. Het voorbeeld van WO2 waarin joden en zigeuners tot zondebok werden afgebeeld, leidde dit tot de holocaust. Abdelkader Benali schrijft in Trouw op 15 juli een commentaar met de titel: Onwetendheid is onze grootste vijand.

Vijandbeelden worden een zelf vervullende voorspelling.

In de hedendaagse maatschappij worden we vaak geconfronteerd met het fenomeen van 'vijandbeelden'. Deze term, geïntroduceerd door Marshall B. Rosenberg, de grondlegger van Geweldloze Communicatie, verwijst naar de vooroordelen en vaste overtuigingen die we hebben over onszelf en anderen. Je kunt ze met Geweldloze Communicatie omvormen naar verbinding. Wat is de impact van vijandbeelden op onze gedachten, gevoelens en gedragingen? Dit biedt praktische inzichten om deze beperkende overtuigingen te herkennen en te transformeren.

De gevolgen van vijandbeelden

Het grootste probleem met vijandbeelden is dat ze leiden tot:

Ontmenselijking: We zien anderen niet langer als volledig menselijk, maar soms zelfs als minderwaardige wezens die we moeten vernietigen.

Zelfvervullende voorspellingen: Onze verwachtingen beïnvloeden onze interacties, waardoor wat we vrezen vaak werkelijkheid wordt.

Negatieve dynamiek: Vijandbeelden versterken wantrouwen, conflict en afstand.

Voorbeeld: Wanneer je naar een vergadering gaat met de verwachting dat er een vijandige sfeer zal heersen, handel je waarschijnlijk op een manier die die vijandigheid uitlokt.

Hoe creëren we Vriendbeelden?

Het simpelweg proberen te vermijden van negatieve gedachten is niet effectief. Het transformeren van vijandbeelden naar vriendbeelden vraagt om een bewuste en actieve aanpak:

1. *Bewustwording:*
 - *Herken wanneer je vijandbeelden hebt.*
 - *Sta open voor het idee dat deze beelden je perceptie beïnvloeden.*
2. *Zelfonderzoek:*
 - *Vraag jezelf af welke behoeften of angsten ten grondslag liggen aan deze beelden.*
 - *Onderzoek of deze beelden gebaseerd zijn op feiten of aannames.*
3. *Empathie ontwikkelen, maak een vriendbeeld:*
 - *Probeer je in te leven in de ander. Wat zijn hun behoeften en gevoelens?*
 - *Besef dat iedereen menselijk is, met eigen uitdagingen en verlangens.*
4. *Verander je innerlijke dialoog:*
 - *Vervang negatieve gedachten door positievere alternatieven, zoals: “Ze is slordig” wordt “Misschien heeft ze veel aan haar hoofd.”*
5. *Communicatiepraktijk:*
 - *Oefen met Geweldloze Communicatie. Luister actief naar anderen zonder vooroordelen.*
 - *Stel open vragen en probeer te begrijpen wat er werkelijk speelt.*

Wanneer we niets doen met vijandbeelden, blijven we gevangen in een cyclus van negatieve zichzelf vervullende voorspellingen. Deze beelden leiden tot ontmenselijking en beperken onze volheid als mens. Door bewust met vijandbeelden aan de slag te gaan, ontstaat echter een positieve verandering. We verminderen de frequentie en intensiteit van beperkende gedachten en creëren meer empathische en verbonden interacties. Zo ontstaat een vriendbeeld. Zo bouwen we samen aan een wereld waarin begrip, samenwerking, menselijkheid en vriendelijkheid centraal staan.

Bij ieder één-op-één gesprek met iemand met een vijandbeeld kun je dit proces op de een of andere manier terugzien:

1. *Luister naar de beleving van de ander.*
2. *De ander verbindt zich met en gokt wat erbij degenen die bij het conflict betrokken zijn, mogelijk speelt.*
3. *Er ontstaan nieuwe ruimere inzichten, ideeën over die anderen.*
4. *Luister en zeg wat je begrijpt (in plaats van DAT je begrijpt)*
5. *Merk op welke ruimte in de ander ontstaat.*

Tien manieren om je tegen het opkomende fascisme te verzetten

De Correspondent, Rosan Smits

‘Kom in beweging’, zeggen de vierhonderd wetenschappers die in hun open brief waarschuwen voor het fascisme. ‘Maak het verzet onmogelijk om te negeren en te duur om te onderdrukken.’ Maar wat moeten we dan concreet doen? Dat vertellen activisten uit landen waar het fascisme over de dam stroomt. Hun ervaringen tonen de reikwijdte van grote en kleine daden van verzet, die samen optellen tot een samenleving die standhoudt door solidariteit. Maar onder een voorwaarde: gebruik nooit geweld.

1. Gebruik nooit geweld

Fascisme versla je namelijk met aantallen, blijkt uit onderzoek van Harvard-hoogleraar Erica Chenoweth. In een succesvolle verzetsbeweging moet iedereen mee kunnen én willen doen – vreedzaamheid is daarvoor een voorwaarde. Belangrijker nog: door geweld af te wijzen, toon je een beter alternatief. ‘Geweldloos verzet’, schreef

Martin Luther King in 1958, ‘is een moedige confrontatie met het kwaad door de kracht van de liefde.’

2. Gehoorzaam niet op voorhand

Weersta de reflex om ongemak uit de weg te gaan en op voorhand te gehoorzamen aan het inperken van politieke vrijheden. Dat geeft misschien respijt op de korte termijn, maar uiteindelijk zul jij ook de gevolgen van die capitulatie aan het autoritarisme ondervinden. Wil de Tweede Kamer antifascisme als terroristisch bestempe-

len? Weersta de neiging om daar maar niks over te zeggen op LinkedIn, Facebook of bij de koffieautomaat op je werk.

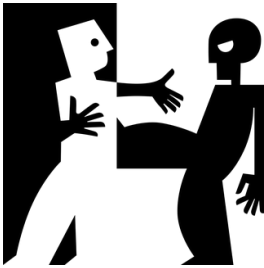

3. Weeg je woorden

‘Wees zorgzaam voor onze taal’, luidt de oproep van Timothy Snyder. Want om kritisch denken uit te bannen, eigenen fascisten zich de betekenis van woorden toe. Onder het mom van ‘vrijheid van meningsuiting’ kondigde Trump na de moord op de rechts-conservatieve activist Charlie Kirk omvangrijke maatregelen aan om progressieven de mond de snoeren.

En onder het mom van ‘de bescherming van minderheden’ worden minderheden bedreigd. Zo werd na de antisemitische rellen in Amsterdam eind 2024 de islamitische gemeenschap als geheel aan als zondebok aangewezen.

Wie achteloos zulke taal overneemt – ‘oorlog’ zegt in plaats van ‘genocide’, ‘vrijheid van meningsuiting’ in plaats van ‘censuur’ – versterkt niet alleen het frame van fascisten, maar laat ze ook binnen in het eigen denken.

4. Blijf nieuwsgierig naar de ander

Taal bepaalt hoe we de werkelijkheid zien, maar net zo belangrijk is het om onszelf open te stellen voor ideeën, kennis en ervaringen van anderen en andersdenkenden. Fascisten bevorderen een ‘wij-zij’-tegenstelling via propaganda die vijandbeelden aanwakkert en het debat ontregelt; nieuwsgierigheid is daarop het beste weerwerk. Ja, dat betekent óók dat je nieuwsgierig blijft naar de overwegingen van mensen die op fascistische politici stemmen.

Uit verschillende onderzoeken in Nederland, Oostenrijk en Frankrijk blijkt dat mensen bij wie in de buurt een asielzoekerscentrum wordt geopend, een positievere houding tegenover asielzoekers ontwikkelen en dat dat zich vertaalt naar een sterk afnemende steun voor uiterst rechtse partijen. Het beste medicijn tegen denken in zondebokken is dus doodeenvoudig menselijk contact.

Dat kun je actief opzoeken. Dat doen bijvoorbeeld de vrijwilligers van Deep Canvassing Nederland, die werken met een methode geïnspireerd door campagnestrategieën uit de Verenigde Staten. De kern is simpel: aankloppen bij je burens voor een gesprek over een onderwerp dat de samenleving verdeelt. Zo’n gesprek volgt een vast patroon. De vrijwilliger neemt eerst zelf een positie in, luistert vervolgens naar het verhaal van de ander en vraagt door naar de ervaringen en emoties die daaronder liggen. Tegenstrijdigheden worden benoemd om verder te verkennen hoe iemand tot een standpunt komt. Tot slot deelt de vrijwilliger een eigen perspectief of persoonlijk verhaal. Onderzoek naar dit soort gesprekken, bijvoorbeeld over transgenderrechten, laat zien dat ze effectief en duurzaam bijdragen aan meer mildheid tegenover ‘de Ander’.

5. Bescherm kritisch denken in de samenleving

Dat menselijke contact is schaalbaar. Een gezond publiek debat schept de ruimte om met andersdenkenden in gesprek te gaan en vijandbeelden te doorbreken. Precies daarom richten fascistische partijen in een vroeg stadium hun pijlen op de pijlers onder dat debat: journalisten, boekhandels, culturele instellingen, universiteiten en mensenrechtenorganisaties. Ook tegen het kapen van het publieke debat kun je

je verzetten. Ook hier tellen al je acties bij elkaar op, tegen de normalisering van wat niet normaal is. Verdiep je in nieuwe wetenschappelijke inzichten. Lees romans en poëzie. Deel journalistiek die ertoe doet. En als je het geld kunt missen: betaal voor onafhankelijke journalistiek, investeer in een museumjaarkaart, doneer aan goede doelen. ‘Zo sla je twee vliegen in één klap’, zegt Timothy Snyder. ‘Je beschermt het publieke debat én steunt een goede zaak.’

6. Maak plezier

De Amerikaanse activist Keya Chatterjee gebruikt bureaucontact op een andere manier: niet om meningen te veranderen, maar om haar gemeenschap te mobiliseren tegen Trump. Ze organiseert buurtbijeenkomsten, knutselclubs en straatfeesten om mensen samen te brengen en klaar te maken voor actie. ‘Als Trump dragshows haat, dan organiseren we er eentje midden op straat. Dit is óns huis’, zegt ze. Voor Chatterjee is niet verzet, maar plezier de kern. Een wapen tegen de angst die autoritaire leiders proberen te zaaien én een aantrekkelijke reden voor dat broodnodige menselijke contact. Dat onderschrijft fascismedeskundige Ruth Ben-Ghiat: ‘Positieve emoties zoals liefde, solidariteit en vreugde zijn onlosmakelijk verbonden met succesvolle antiautoritaire strategieën. Ze geven mensen de motivatie om politiek actief te blijven, als cynisme of apathie de overhand dreigen te nemen.

7. Vorm een netwerk

Waar Chatterjee inzet op de gemeenschap van burens, wijst Ami Fields-Meyer, voormalig adviseur van oud-vicepresident Kamala Harris, op de noodzaak van een gemeenschap van ideeën: een ‘politiek thuis’ waarin gedeelde overtuigingen de basis vormen voor gezamenlijk handelen. Daarvoor heb je geen uitgewerkte politieke visie nodig. Zijn advies: ‘Kies een thema dat jou raakt – zorg, klimaat, abortus, ongelijkheid, burgerrechten, het Midden-Oosten, dakloosheid, voedselzekerheid, lokale politiek – en haak dáár op in. Bel iemand die ermee bezig is en zeg: ik wil leren, waar kan ik terecht?’

Zo vorm je een netwerk van gelijkgestemden. En meerdere van die netwerken samen kunnen uitgroeien tot een brede coalitie die echte tegenmacht vormt. Dat is nodig, omdat het fascisme de formele partijpolitiek eerst ontregelt en zo het politieke debat richtingloos maakt en uiteindelijk de oppositie buitenspel zet.

8. Ga de straat op

Burencontact en netwerken kunnen helpen, maar ook openlijk protest is nodig. Zoals No Kings Day – het protest tegen het Trump-regime in alle staten van de VS, of de terugkerende Rode Lijn-protesten tegen de genocide op de Palestijnen. Of denk aan de sit-ins van Nederlandse rijksambtenaren die zo al bijna twee jaar iedere donderdag voor het ministerie van Buitenlandse Zaken protesteren tegen het gebrek aan politiek optreden tegen Israël.

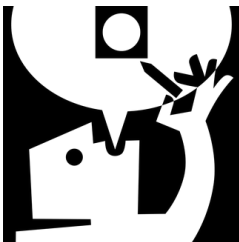
Protest hoeft niet altijd groot te zijn: hang een vlag uit, plak stickers, hang een poster voor je raam en draag symbolische uitingen van solidariteit. Belangrijk is zichtbaar te maken dat je het inperken van politieke vrijheden niet accepteert. Fascisten zeggen de wil van het volk te vertegenwoordigen – massaal verzet laat zien dat het volk juist iets anders wil. Dat kun je niet overlaten aan politici en het kan niet wachten tot de volgende verkiezingen.

9. Bewaak de norm

Het fascisme sloopt norm na norm: van naleving van het internationaal recht tot het gelijkheidsbeginsel in de Grondwet, van ontzag voor de rechter tot een debat op basis van feiten – in het fascisme gaan ze er stuk voor stuk aan. ‘Er bestaat niet zoiets als stilstaand extremisme: het radicaliseert, tenzij je het stopt’, zegt de Joods-Amerikaanse schrijver en activist Elad Nehorai.

Daarom: stop het, bewaak de menswaardigheid op de vierkante millimeter, in elk gesprek en bij elke keuze; noem het ‘morele pilates’, zodat je kern stevig staat als het erop aankomt.

10. Ga stemmen

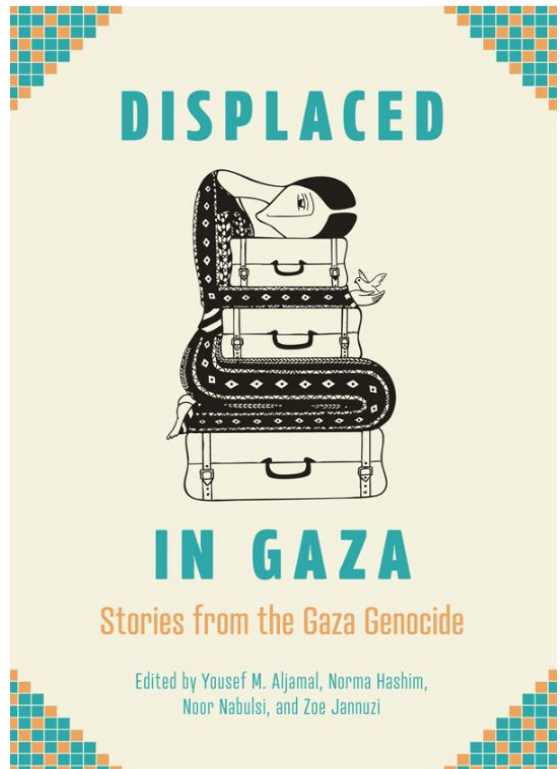
Fascisme begint met verkiezingen, niet met een staatsgreep. Dat is óók waar het verzet ertegen plaatsvindt: in het stembokje. Zie het stembiljet als de zandzak bij een dreigende damdoorbraak – iedere zandzak telt. Benut die kans. Een op de vijf stemgerechtigden blijft nog altijd thuis bij de Tweede Kamerverkiezingen; bij de verkiezingen voor het Europees Parlement, de Provinciale Staten en de gemeenteraad geldt dat zelfs voor grofweg de helft van hen. We kunnen ons deze onverschilligheid niet veroorloven. Voer er het gesprek over met je kinderen, je ouders, je vrienden, je collega’s. Weeg daarbij je woorden en blijf nieuwsgierig naar elkaar. Fascisme bestrijd je alleen samen.

Ontheemd in Gaza

Boekbespreking door Laila Mokhiber, Senior Director of Communications bij

UNRWA USA

Ontheemd (Displaced) in Gaza presenteert een essentiële verzameling getuigenissen uit het echte leven die de verhalen die de huidige uitroeiing van Gaza en zijn bevolking rechtvaardigen, ter discussie stellen. In de Gazastrook zijn negen op de tien Palestijnen sinds de gebeurtenissen van 7 oktober ontheemd geraakt, sommigen zelfs tien keer. Deze persoonlijke verhalen vermensenlijken de duizelingwekkende aantallen. Deze verhalen herinneren ons aan onze gedeelde verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de lessen uit de geschiedenis en de belofte "nooit meer voor wie dan ook" ook voor Palestijnen gelden.

Eén van de verhalen:

Zorgen voor twee weeskinderen en vier eigen kinderen in Gaza door Aisha Osama Abu Ajwa

Een fragment: | *"We hadden geen eten of water, en angst greep de harten van de kinderen op een onbeschrijfelijke manier vast. Ik schreeuwde en huilde, smeekte de soldaten om te stoppen met schieten, maar het granaatvuur werd heviger. Ik liep moeizaam door extreme angst. De kinderen zagen tientallen lichamen van martelaren verspreid over de grond liggen. Ze huilden intens, terwijl bloed de straten bedekte. De kinderen vroegen om water, maar ik had niets bij me. We liepen naast een van de tanks, die snel reed. Het kind Abdul Rahman viel in een kuil langs de weg, slechts een meter van de tank vandaan. Ik schreeuwde naar de soldaten en hief mijn handen op om hen te laten stoppen. Ze trokken het kind uit de kuil, en wij zetten onze reis des doods voort te midden van de meedogenloze pantservoertuigen van de bezetter."*

Een wandeling in hun schoenen

Britse brochure meegenomen van de vergadering van het
Quaker Peace Network op 4 en 5 oktober in Parijs:

<https://www.quaker.org.uk/documents/a-walk-in-their-shoes-conscientious-objection-walking-tour>

Aan het begin van de Tweede Wereldoorlog werd de dienstplicht ingevoerd voor alle mannen tussen de 18 en 41 jaar. Iedereen die op grond van gewetensbezwaren aan dienstplicht wilde ontkomen, moest een formeel verzoek indienen. Een tribunaal besliste vervolgens over hun zaak. Deze tribunalen bestonden uit mensen die belangrijke rollen vervulden in de gemeenschap, zoals magistraten of raadsleden. Hoewel sommigen welwillend waren en bijna alle verzoeken accepteerden, leek de meerderheid vijandig te zijn geweest. Deze tribunalen waren van mening dat commandanten simpelweg probeerden onder hun plicht tegenover hun land uit te komen. Vaak gaven ze ‘voorwaardelijke’ vonnissen en stelden ze een alternatieve dienstplicht voor. Dit kon zijn als brandweerman, landarbeider of als non-combattant in het Royal Army Medical Corps. Sommige commandanten – bekend als ‘absolutisten’ (totaalweigeraars) – beschouwden dergelijke activiteiten echter als deelname aan de oorlogsinspanning en weigerden er iets mee te maken te hebben.

De ervaring van Britse commandanten in de Tweede Wereldoorlog verschilde van de vorige oorlog. Om te beginnen was het concept ‘gewetensbezwaren’ al ingevoerd. Dat betekende dat er bij het grote publiek iets meer begrip was voor het feit dat degenen die niet wilden vechten niet zomaar lafaards waren. Het sturen van witte veren naar commandanten – een beschuldiging van lafheid – was gebruikelijk geweest tijdens de Eerste Wereldoorlog, maar was minder een kenmerk van het latere conflict.

Friends Ambulance Unit

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)

3. Abonnement op de Vriendenkring
Iedereen kan ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@quakers.nu. Website: quakers.nu

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: Jethro Zevenbergen, penningmeester@quakers.nu. Bankrek. NL 65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL 65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056 JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL 81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: driebergen@quakers.nu.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Erik Dries, Parkstraat 32. 2514 JK Den Haag 060-17476538, Bankrek.: NL 54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002 AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL 67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventer groep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366,

Email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: inlichtingen assistent schrijver Marijse Newnham, email: maryse123@btinternet.com, tel: 06-15265400.

Bankrek.: NL 07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL 94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL 93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL 65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

In Nederland en België

‘Quakers en ik’ do 20 nov. online 20.00-21.00.

Opgeven bij marliestjallingii@gmail.com

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 email: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 email: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Nieuw: Mooi Leven Huis Langhoven 4, 6721 SR Bennekom. els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en wijdingsssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 Info: tel. 06 1747 6538	Parkstraat 32 te 2514 JK Den Haag Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevrienden@quakers.nu .
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: driebergen@quakers.nu
Deventer	Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Om 10.30 Gespreksavond: 1 ^e dinsdag vd maand 15.00.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan en info bij: friedaoudakker@gmail.com of tel. 0644794366,
Gent	2 ^e maandag 20.00 (alleen online) en 4e zondag 10.30. (life in Gent en online)	In Buurthuis Het Hoeveke Patijntjestr. 62. Gent. quakersgent@aol.com Zie: www.facebook.com/QuakersGent
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717 JW Groningen,	Kinderen welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Marijse Newnham, email: marysel23@btinternet.com , tel. 06-15265400.
Zwolle	2 ^e wo van de maand (12 nov.) 17.00-18.30.	Stil-Snap Hap, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl . of 06-23869715
	Iedere Zondag Online Wijdingsssamenkomst. Dit is link ernaartoe: https://us02web.zoom.us/j/89072800318?pwd=Y3p1bHZjdjR-sYkt6ajJIRDlLUVk4OT09#success	

Foto's Klimaat demonstratie

Zondag 26 Oktober in Den Haag, foto's van de redactie

een grote delegatie van Grootouders voor het Klimaat

Stop met boom en kappen vde aarden

Quakers in Gaza

AFSC gaat zo goed mogelijk door met voedselhulp uitdelen, maar de honger is enorm

Vluchtende mensen die Serena (AFSC) zag in Gaza, terwijl ze zelf voor de elfde keer vluchtte.